

کیمیا

■ کارگردان: جواد افشار
 ■ تهیه‌کننده: محمدرضا شفیعی
 ■ بازیگران: مهراوه شریفی‌نیا، آژیتا حاجیان، حسن پورشیرازی
 ■ سال ساخت: ۱۳۹۲

بخشی از سریال کیمیا داستان خود را به روزهای محاصره خرمشهر اختصاص داده است. این سریال نشانگر تاثیر تحولات جامعه بر روابط خانوادگی است، که پدر و دختری را مقابل همدیگر قرار می‌دهد؛ دختر خانواده، پرسشگر و معترض و در مقابل او پدرش قرار دارد که فردی نظامی، منضبط و پایبند به قانون است. سیر حوادثی که در مراحل زندگی خانواده کیمیا اتفاق می‌افتد، آنها را درگیر توطئه و دسیسه‌های بزرگ می‌کند و...

مینو

■ کارگردان: امیرمهدی پوروزیری
 ■ تهیه‌کننده: مهدی همایون‌فر
 ■ بازیگران: عباس غزالی، سیاوش طهمورث، محمود پاک‌نیت
 ■ سال ساخت: ۱۳۹۷

این سریال که در ابتدا «اشوب» نام داشت، قرار بوده که در سه فصل ساخته شود اما در نهایت در یک فصل ساخته شد. این سریال که داستان آن در ماه‌های منتهی به اشغال شهر خرمشهر می‌گذرد، قصه عاشقانه‌ای بین یک جاسوس عراقی و یک پرستار به اسم «مینو» است. بنا بر اظهارات تهیه‌کننده، لوکیشن‌های این سریال تخریب شد. با اینکه این سریال در ابتدا بسیار مورد توجه مخاطبان قرار گرفت ولی در ادامه با ضعف بازیگری و پایان‌بندی نامناسب نتوانست خود را در دل مخاطب جا کند.

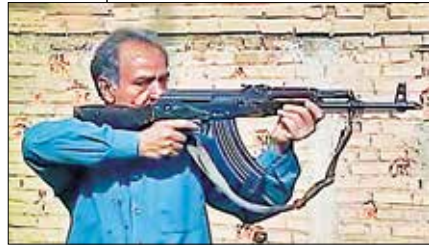
بچه‌های بهشت

■ کارگردان: حسین قاسمی جامی
 ■ تهیه‌کننده: محمد حاتمی
 ■ بازیگران: سید جواد هاشمی، رضا قربان
 ■ سال ساخت: ۱۳۷۹

رحمتی فیلم‌سازی جوان است که در جبهه با دو نوجوان هم‌رزم حسین فهمیده و بهنام محمدی، آشنا بوده است. وی اکنون پس از جنگ می‌خواهد زندگی فهمیده را بازسازی کند اما پیدا کردن نوجوانان شبیه به فهمیده و محمدی برایش مشکل است. تا اینکه پسری سیزده‌ساله را در کرج پیدا می‌کند که ابتدا بازی در این نقش را نمی‌پذیرد اما پس از آشنایی با بازیگر نقش بهنام و خواندن فیلم‌نامه آن را قبول می‌کند.

کرده. برای این کار هم متوسل به داد و فریاد نشده بلکه بهره‌ای درست از میمیک صورت برده. اوج توانایی پرستویی در سکانس‌های پایانی سریال متبلور می‌شود؛ جایی که همسرش در آستانه افتادن در چنگال یک مرد بیگانه است و اسلحه آماده شلیک به مغز او. حس غیرت، ترس و تسلیم نشدن را هم‌زمان می‌توان در چشمان بازیگر دید. سکانس دیگری هست که مخاطبان احتمالاً آن را فراموش نکرده‌اند و آن تلاقی نگاه ایرج به نگاه دختر خود در یک موقعیت سخت جنگی است. او مراقب است که دشمن حمله نکند و هر لحظه احتمال کشته شدن خودش می‌رود. در این شرایط ملتهب، چشم پرستویی با دیدن دختری که از کودکی از او جدا مانده، برق می‌زند و لبانش تکان می‌خورد: یک حس ناب عاشقانه پدر به دختر... حاتمی‌کیا برای انتخاب نقش همسر پرستویی سراغ بازیگری جوان رفت.

مهدتاب کرامتی به خاطر سریال «مردان آنجلس» و چند فیلم سینمایی شهرت داشت اما جایگاه فعلی را نداشت. حاتمی‌کیا به جای انتخاب بازیگری هم‌سن پرستویی، کرامتی را گزید و یک نقش مهم را به او سپرد. این بازیگر شمالی یک مادر آرام و مهربان و نیز همسری وفادار را بازی کرد و عملکردش در زمان پخش سریال مورد استقبال مخاطبان قرار گرفت. چه بسا اگر کرامتی تجربه بیشتری در بازیگری می‌داشت، نتیجه‌ای بهتر به دست می‌آمد. در «خاک سرخ» لاله اسکندری و امیر آقایی هم اولین تجربه جدی بازیگری خود مقابل دوربین را از سر گذراندند و صاحب شهرت شدند. این سریال عرصه دیگری برای زنده‌یاد هما روستا هم بود تا هنر خود را عرضه کند. حبیب رضایی و بهناز جعفری دو بازیگر دیگر اصلی «خاک سرخ» هستند که با این سریال شهرت‌شان افزون شد.

مسیر حاتمی‌کیا

«خاک سرخ» ۸۱ از شبکه یک پخش شد و به‌رغم برخی نقدها، مورد استقبال طیف زیادی از مخاطبان قرار گرفت. سریال در سال‌های اخیر به کرات بازپخش داشته و فرصتی برای نقد دوباره آن فراهم شده.

مهم‌ترین مساله «خاک سرخ» قصه آرام است که خب در ابتدای دهه هشتاد مخاطب با چنین داستان‌هایی همراه می‌شد. با این حال چارچوب قصه یعنی تلاش یک دختر برای یافتن خانواده و نیز ماجراهای خانواده در خرمشهر همچنان قدرت همراهی مخاطب را دارا هستند... با پایان پخش سریال، ابراهیم حاتمی‌کیا بار دیگر سراغ سینما (به رنگ ارغوان و به نام پدر) رفت و پنج سال بعد سریال دیگری به نام «حلقه سبز» ساخت. این سریال ربطی به جنگ ندارد و محور داستان آن مرگ و روح و... است. «حلقه سبز» به‌رغم ویژگی‌های مثبت، موفقیت «خاک سرخ» را تکرار نکرد و حاتمی‌کیا هم سریال‌سازی را وانهاد. «دعوت»، «گزارش یک جشن»، «بچه‌ها»، «بادیگارد»، «به وقت شام» و «خروج» آثار سینمایی او بعد از دومین سریالی است که کارگردانی کرد. زمان گذشت تا این که سال پیش خبر رسید او می‌خواهد سریال «حضرت موسی (ع)» را کارگردانی کند. این سریال در مرحله پیش‌تولید است و چالش تازه ابراهیم حاتمی‌کیا محسوب می‌شود. حاصل طبع آزمایی او در یک سریال تاریخی چه خواهد شد؟

«غیرقابل باور» به نظر برسد اما وقتی می‌دانیم داستان «خاک سرخ»، وامدار اتفاق‌های واقعی است، آن‌ها را می‌پذیریم. خاصه آن که قصه در یک جهان نمایشی روایت می‌شود که گاه نگاهی استعاری هم دارد. وفاداری لیالی (مهتاب کرامتی) به همسرش ایرج (پرویز پرستویی) و عطش لیلا برای یافتن پدر و مادر صرفاً یک داستان زمینی نیست. بلکه کارگردان از کنار هم چیدن این روایت‌ها، منظوری استعاری هم داشته. در بین نیروهای دشمن، مردی وجود

دارد که روزگاری دلبسته همسر ایرج (لیالی با بازی مهتاب کرامتی) بوده و حالا خواهان اوست. این جا هم حاتمی‌کیا دنبال مشابهت‌سازی است و لیالی را مام وطن می‌بیند. از قضا او زنی عرب است و به همین خاطر راه تاویل برای این که زن استعاره‌ای از خرمشهر باشد، باز می‌ماند. این مفهوم در سکانس آخر کامل می‌شود؛ جایی که پس از آزادی خرمشهر، مادر روی خاک آن می‌نشیند و نگاه خود را به دوردست می‌افکند. دوربین او را از پشت قاب گرفته است و مفهومی دلنشین از همنشینی دو مادر (یکی به معنای واقعی و دیگری به معنای خرمشهر) شکل می‌گیرد. این صحنه درست بعد از سکانسی است که نوحه معروف «ممد نبودی ببینی» روی آن قرار گرفته و همین عاملی است برای اثر گذاری بیشتر.

داستان یک شهر

همه قصه‌های سریال ۱۷ قسمتی «خاک سرخ» در خرمشهر نمی‌گذرد. با این حال همین چند قسمت توانسته است تصویری ملموس از روزهای مقاومت به تصویر بکشد. اصولاً حاتمی‌کیا، کارگردان خاگریز نیست و آدم‌ها و قصه‌ها را از حاشیه جنگ انتخاب می‌کند. او بلد است شخصیت‌هایی خلق کند که بازتاب‌دهنده روح واقعی جنگ باشند. در «خاک سرخ» هم از طریق مفاهیمی چون جدایی، عشق، سرگشتگی و... به خرمشهر نزدیک می‌شود. وقتی دوربین به شهر می‌رسد یک خانواده (ایرج، همسر، فرزند و...) نماد مقاومت است تا جایی که وفاداری و شجاعت آن‌ها را می‌توان به کل مردم شهر و رزمندگان نسبت داد. او در آثار پیشین هم دنبال صحنه‌های عظیم جنگی نبود و در «خاک سرخ» نیز همین الگو را پی گرفته. برخلاف احمدرضا درویش که در فیلم‌های «کیمیا» و «سرزمین خورشید» سکانس‌های جنگی رعب‌آوری را پیش روی مخاطب قرار می‌دهد. حتی سریال «نجلا» دارای صحنه‌های جنگی زیادی از روزهای اشغال خرمشهر بود. تمرکز حاتمی‌کیا اما بر قصه و شخصیت‌ها است و همان‌طور که اشاره کردیم راه تاویل و تفسیر را هم باز می‌گذارد. او در سریال «خاک سرخ» نقی به نقش زنان در آزادسازی خرمشهر هم می‌زند؛ با این حال هدف اصلی او روایت داستان شخصیت‌های اصلی و تقابل آن‌ها با عراقی‌ها است.

پرویز، مهتاب و دیگران

ابراهیم حاتمی‌کیا در انتخاب بازیگران، دست به خطر زد. او نقش اصلی مرد را به پرویز پرستویی سپرد که بازیگری مطرح و مشهور بود. او بازیگر مورد علاقه حاتمی‌کیا است و این بار هم یک همکاری موفق دیگری رقم خورده. پرستویی شمالی یک مرد مهربان و باغیرت را باورپذیر ارائه

همه قصه‌های سریال ۱۷ قسمتی «خاک سرخ» در خرمشهر نمی‌گذرد. با این حال همین چند قسمت توانسته است تصویری ملموس از روزهای مقاومت به تصویر بکشد. اصولاً حاتمی‌کیا، کارگردان خاگریز نیست و آدم‌ها و قصه‌ها را از حاشیه جنگ انتخاب می‌کند. او بلد است شخصیت‌هایی خلق کند که بازتاب‌دهنده روح واقعی جنگ باشند. در «خاک سرخ» هم از طریق مفاهیمی چون جدایی، عشق، سرگشتگی و... به خرمشهر نزدیک می‌شود.